

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. п. 9 від «30» 06 2022 р.)

Ректор

А. А. Мазаракі

**СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ З КУРСОМ
ЕТНОПСИХОЛОГІЇ /
SOCIAL PSYCHOLOGY WITH THE COURSE OF
ETHNOPSYCHOLOGY**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

Київ 2022

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ
заборонено**

Автор: І.В.Мостова , канд. психол. наук, ст.викладач.

Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри від
16.10.2021р., протокол № 4

Рецензенти: М.С. Корольчук, д-р психол. наук, проф., професор кафедри
психології;
А.М.Расулова к.е.н., доцент, доцент кафедри готельно-
ресторанного бізнесу

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ З КУРСОМ ЕТНОПСИХОЛОГІЇ

**SOCIAL PSYCHOLOGY WITH THE COURSE OF
ETHNOPSYCHOLOGY
ПРОГРАМА\ COURSE SUMMARY**

ВСТУП

Програма дисципліни «Соціальна психологія з курсом етнопсихології» призначена для студентів бакалаврату та магістратури ДТЕУ денної форми навчання галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 053 «Практична психологія», за спеціальністю 241 «Готельно-ресторанна справа галузі знань» 24 «Сфера обслуговування», спеціальність «Готельно-ресторанна справа»_спеціалізація «Лакшері менеджмент».

Програму підготовлено відповідно до Стандартів вищої освіти України із зазначеної спеціальності та відповідних освітньо-професійних програм підготовки бакалаврату та магістратури ДТЕУ.

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни полягає в оволодінні науково-практичним досвідом та засвоєнні здобувачами знань, навичок та вмінь у напрямі соціально - психологічних розробок і досліджень, закономірностей та механізмів, для вироблення компетентностей та їх застосування в професійній діяльності, а також для формування готовності студентів самостійно пізнавати, аналізувати, шукати глибинні взаємозв'язки повсякденних життєвих явищ, розуміти себе і соціальний світ. Вивчення здобувачами етнопсихологічних особливостей та відмінностей етносів, народів, націй; природи, характеру різних етносів, вірувань, звичаїв, стереотипів та настанов міжетнічної поведінки, їхньої ментальності, особливостей мови та розуміння ролі та значення цих знань в психологічній практиці та науковій діяльності.

Завданням вивчення дисципліни «Соціальна психологія з курсом етнопсихології» є розвиток дослідницьких вмінь щодо вивчення та аналізу соціально-психологічних явищ; розвиток професійних навичок щодо психологічного супроводу організації, керівництва та функціонування різних соціальних груп та вироблення навичок розробки практичних рекомендацій для керівників підприємств, представників інших адміністративно-господарських кадрів, підприємців з метою вдосконалення керівництва багатонаціональними трудовими, виробничими й навчальними колективами, міжнаціональними відносинами в цілому.

Предметом вивчення дисципліни - соціально-психологічні феномени суспільного та особистісного життя людини у соціальних групах та дослідження свідомості етнічних спільнот, закономірності її формування

та функціонування і інші психологічні особливості етносу та їхній вплив на життя та діяльність особистості.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Знання

- основних понять соціальної психології, розуміти основні соціально-психологічні механізми та ефекти;
- основних категорій, понять й напрямків етнопсихології»

вміння

- здійснювати психологічну діагностику, консультацію, корекцію і надавати психологічну допомогу працівникам організації;
- використовувати знання, навички і вміння з етнопсихології в процесі професійного навчання.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Соціальна психологія з курсом етнопсихології», як вибіркового компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідними освітньо-професійними програмами:

Практична психологія (practical psychology) (ОС бакалавр)

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
ЗК1	Здатність усно і письмово обговорювати результати своєї наукової роботи іноземною мовою, представляти в усній та письмовій формі результати досліджень, звіти, а також повне розуміння іншомовних наукових текстів в галузі психології.	4, 5, 7-9
ЗК2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	2-10
ЗК3	Здатність оволодіти загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики психолога та загального культурного кругозору в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти.	2-10
ЗК5	Здатність бути критичним і самокритичним.	1,4-9
ЗК10	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як	12-16

	члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;	
<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</i>		
СК3	Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.	4-10
СК5	Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій	10
СК7	Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації	4-10
СК9	Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту	7
СК12	Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.	1, 4-9
Програмні результати навчання (ПР)		
ПР1	Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	2
ПР2	Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	2-9
ПР5	Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.	10
ПР7	Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки	4-10
ПР9	Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання	4-10
ПР12	Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі	7

	лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.	
ПР14	Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.	4-10
ПР17	Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.	9-16

«Готельно-ресторанна справа»_спеціалізація «Лакшері менеджмент»
ОС «Магістр»

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
ЗК3	Готовність до прийняття відповідальності за свої рішення в рамках професійної компетенції, здатний приймати нестандартні рішення, вирішувати проблемні ситуації	4, 5, 7-9
ЗК4	Здатність застосовувати сучасні методи і методики дослідження, проводити дослідження на відповідному рівні	2-10
ЗК5	Здатність спілкуватися з представниками різних професійних груп та у міжнародному контексті	2-10
ЗК7	Здатність організовувати та мотивувати людей рухатися до спільної мети, працювати в команді	3,4,5,6
ЗК12	Здатність до підготовки аналітичної інформації для прийняття рішень.	5
<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</i>		
ФК2	Здатність визначати фактори мотивації та поведінкові моделі споживачів luxury сегментів	4-10
ФК5	Здатність застосовувати інноваційні процесів обробки ексклюзивної харчової сировини	10
ФК14	Уміння використовувати моделі і методи сучасного брендингу, формувати архітектуру бренду; визначати бренд і його ключові характеристики; орієнтуватися в сфері управлінських рішень пов'язаних з брендом	4-10
ФК15	Здатність створювати архітектурно-дизайнерські проекти згідно з функціональними, естетичними, конструктивно-технічними, економічними та	7

	іншими основоположними вимогами, нормативами і законодавством	
ФК16	Здатність до диверсифікації сервісної діяльності відповідно до етнокультурних, історичних та релігійних традицій споживачів luxury сегментів	9-16
ФК18	Здатність до використання ексклюзивних страхових програм	1
Програмні результати навчання (ПРН)		
ПРН3	Уміння організації та координації господарської діяльності суб'єктів бізнесу, які залучені у сервісну систему обслуговування;	2
ПРН8	Здатність проявляти психологічну спроможність до взаємодії з VIP-споживачем	2-9
ПРН18	Здатність використання методів, зокрема інформаційних технологій, для формування мережі взаємовідносин з партнерами на професійному та соціальному рівнях	10
ПРН19	Здатність визначати показники якості непродовольчих товарів преміум класу	4-10
ПРН23	Здатність формування пакетних та індивідуальних програм елітарного, преміального та luxury обслуговування	1

1. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Соціальна психологія як наука

Соціальна психологія в системі наук. Історія розвитку соціальної психології. Структура сучасної соціальної психології. Предмет та завдання соціальної психології. Етапи та кризи розвитку, основні теоретичні напрями світової соціальної психології. Види соціальної психології. Прикладне значення соціальної психології для розвитку суспільства та окремої особистості. Практична соціальна психологія.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3.

Додатковий: 4, 9, 10.

Інтернет-ресурси: 1,3,5 7 .

Тема 2. Методологія соціально-психологічного дослідження

Специфіка наукового дослідження в соціальній психології. Науково-теоретичні та технологічні основи соціально-психологічного дослідження. Проблема якості соціально-психологічної інформації.

Види соціально-психологічних досліджень: лабораторне, польове, кореляційне, експериментальне.

Прикладне дослідження в соціальній психології – напрями, методи, ролі психолога.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3.

Додатковий: 1,3,5, 7.

Інтернет-ресурси: 1, 3,7.

Тема 3. Психологія взаємодії людей

Загальна характеристика взаємодії. Сутність взаємодії. Особливості взаємодії. Зміст і динаміка взаємодії людей.

Розвиток взаємодії. Види сумісності. Регулятори взаємовпливу людей один на одного. Різновиди взаємодії. Кооперація, конкуренція, конфлікт. Критерії взаємодії.

Список рекомендованих джерел::

Основний: 1, 3.

Додатковий: 1,2,3

Інтернет-ресурси: 1-10.

Тема 4. Психологія взаємин людей

Сутність взаємовідносин. Загальна характеристика поняття «відношення». Класифікація психологічних стосунків. Особливості міжособистісних стосунків. Види взаємин. Взаємини у процесі спілкування та їх класифікація. Особливості психології взаємин в Luxury сегментах.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 3, 5.

Додатковий: 6, 8.

Інтернет-ресурси: 1-10.

Тема 5. Соціально-психологічні закономірності спілкування

Поняття і сутність спілкування. Структура спілкування. Функції спілкування. Засоби спілкування. Механізми спілкування. Види і типи спілкування. Труднощі спілкування. Психологічні бар'єри спілкування. Спілкування як комунікація. Особливості комунікації. Структура комунікації. Комунікативні стилі. Бар'єри комунікації. Соціально-психологічні особливості спілкування в Luxury сегментах

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 3, 4, 5.

Додатковий: 1, 6, 8,10.

Інтернет-ресурси: 1 - 10.

.

Тема 6. Психологія міжособистісного сприйняття і взаєморозуміння

Сутність і основні характеристики міжособистісного сприйняття. Поняття міжособистісного сприйняття. Механізми міжособистісного

сприйняття. Психологічні особливості міжособистісного взаєморозуміння. Розуміння мови взаємодіючої особистості.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 3,4,6.

Додатковий: 1, 2 , 3, 5.

Інтернет-ресурси: 1 - 10.

Тема 7. Соціальна психологія особистості

Особистість як предмет дослідження в соціальній психології. Поняття особи і її соціально-психологічних особливостей. Поняття особистості та структури особистості. Соціально-психологічні типи особистості. Стосунки і соціально-психологічні якості особистості. Закономірності прояву соціально-психологічних особливостей особистості. Соціалізація особистості. Чинники соціалізації особи. Форми і механізми соціалізації особи.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4.

Додатковий: 7, 8, 10.

Інтернет-ресурси: 1 -10.

Тема 8. Психологія малої групи

Поняття малої групи і її психології. Визначення поняття «мала група» і її види. Структура психології малої групи. Психологічна структура малої групи. Характеристика соціально-психологічних процесів у малій групі. Освіта і розвиток малої групи. Керівництво і ухвалення рішень у малій групі. Об'єднання малої групи. Груповий тиск. Конфлікт у малій групі.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 3, 4, 5.

Додатковий: 1, 2, 4, 6, 8.

Інтернет-ресурси: 1- 10.

Тема 9. Етнопсихологія як об'єкт соціально-психологічного вивчення

Етнопсихологія як галузь психологічної науки. Зв'язок етнопсихології з іншими науками. Роль та значення етнопсихології для наукової діяльності. Предмет і об'єкт дослідження етнопсихології. Психологічна сутність основних понять етнопсихології. Психологічні причини росту етнічної ідентичності в сучасному світі. Роль етнопсихологічних знань у розбудові національної держави.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 4,5.

Додатковий: 3,4.

Інтернет-ресурси: 1- 10.

Тема 10. Методологія і методи сучасної етнопсихологічної науки

Основні напрями розвитку сучасної етнопсихології. Методологічні принципи етнопсихології. Основні методи етнопсихології. Наукові завдання Етнопсихології.

Автостереотипи та гетеростереотипи. Сутність кроскультурних досліджень. Мотиви, потреби, особливості вольової поведінки представників конкретної етнічної спільноти. Етнопсихологія в дослідженні міжнаціональних розходжень і відносин.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 5.

Додатковий: 3,4,5.

Інтернет-ресурси: 1- 10.

Тема 11. Психологія соціальних класів

Поняття і своєрідність функціонування психології класів. Сутність класу і його психології. Своєрідність психології соціального класу. Структура соціально-класових відмінностей. Градація соціально-класових відмінностей. Психологічні характеристики представників різних соціальних класів. Специфіка психології соціального класу. Зміст психології класу.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 5.

Додатковий: 1, 2, 4, 6, 9.

Інтернет-ресурси: 1 - 10.

Тема 12. Психологічні проблеми етносу та нації

Психологічна характеристика етносу. Умови походження та модифікації етносу. Етнічна маргінальність. Поняття про національну ідентифікацію. Сучасні процеси національного та державного будівництва. Основні ознаки нації. Чинники творення української нації.

Природа походження етносу. Суспільно-історичні чинники націотворення. Етногенез українців. Історія та теорія розвитку української нації. Проблема геноциду. Голодомор 32-33 рр. і його наслідки для українського народу. Особливості національної політики щодо етносів в Україні.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 5.

Додатковий: 3,4, 5,7.

Інтернет-ресурси: 1- 10.

Тема 13. Психічний склад етносу та проблема націотворення

К. Юнг про архетипи колективного несвідомого як основи психічного складу етносу. Зміст психології нації. Національний характер.

Національний темперамент. Національний склад розуму. Національні особливості мислення. Національні почуття та настрої. Національні традиції та звички. Специфіка системостворюючих (статичних) елементів психології нації. Основні періоди формування української нації та їх вплив на становлення нашої психології. Дохристиянські традиції та вірування в сучасному світогляді українців.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 5.

Додатковий: 3,4.

Інтернет-ресурси: 1- 10.

Тема 14. Вплив етнопсихологічних феноменів на життя особистості

Міжетнічна взаємодія. Етнічні норми та їхній вплив на бізнес-партнерів які походять з різних етнічних груп. Своєрідність прояву національних настанов та стереотипів. Етноцентризм.

Явища та процеси, які лежать в основі функціонування етнопсихологічних феноменів. Особливості міжнаціональної взаємодії. Національна (етнічна) настанова. Механізми функціонування національних настанов та стереотипів в сфері бізнесу.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 5.

Додатковий: 3,4,5,7,8.

Інтернет-ресурси: 1- 10.

Тема 15. Духовний потенціал людини

Філософсько-психологічний зміст поняття «духовний потенціал особистості». Духовно-особистісний підхід як основа дослідження духовного потенціалу людини. Емоції і почуття особистості з високим духовним потенціалом. Інтелект і мотивація особистості з високим духовним потенціалом. Психологічні механізми актуалізації духовного потенціалу особистості. Процес розвитку духовного потенціалу особистості. Психологічна модель особистості з високим духовним потенціалом

Список рекомендованих джерел:

Основний: 5.

Додатковий: 3,4.

Інтернет-ресурси: 1 -10.

Тема 16. Міжетнічні конфлікти

Ментальність, національна ідея та національна свідомість як ознаки нації та їх вплив на ведення бізнесу представниками різних етносів. Етнічні конфлікти. Види та класифікація етнічних конфліктів.

Виникнення етнічних конфліктів. Протікання етнічних конфліктів. Урегулювання етнічних конфліктів. Стратегії поведінки в етнічному конфлікті та шляхи його подолання.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 5.

Додатковий: 3,4.

Інтернет-ресурси: 1- 10.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Андреева Я. Соціальна психологія: Навч.-метод. комплекс для студ., які навчаються на спец. "Практична психологія" / Ніжинський держ. педагогічний ун-т ім. Миколи Гоголя. — Ніжин : Видавництво НДПУ ім. М.Гоголя, 2016. Доповнене та перевидане.
2. Гапон Н. Соціальна психологія. Навчальний посібник.- Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2015. - 366 с.
3. Савицька, О. В. Етнопсихологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Савицька, Л. М. Співак. — Київ : Каравела, 2015 .
4. Львовичкіна А. М. Етнопсихологія: Навч. посіб. / Львовичкіна А. М. — К.: МАУП, 2016. — 144 с.
5. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Волянчук, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.

Додатковий

1. Андріяш, В. І. Механізми державного регулювання етнополітичних процесів в Україні / В. І. Андріяш // *Інвестиції: практика та досвід.* — Київ, 2014. — № 1.— С. 136-139.
2. Данилюк, І. В. Етнічна психологія як галузь наукового знання: історико-теоретичний вимір : монографія / І. В. Данилюк. — Київ : САММІТ-КНИГА, 2010. — 432с. — Бібліогр.: 376-431с.
3. Іпатов Е. Соціальна психологія: Навч. посібник для підгот. бакалаврів усіх форм навч. / Інститут змісту і методів навчання; Національний технічний ун-т України "Київський політехнічний ін-т" — К., 2012. — 120с.
4. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: Підручник: У 2-х кн. Кн.1: Соціальна психологія особистості і спілкування. — К.: Либідь, 2015. — 574 с.

5. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: Підручник: У 2-х кн. Кн.2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. – К.: Либідь, 2015. – 560 с.
6. Савчин М. В.. Духовний потенціал людини. Монографія. Івано - Франківськ: Вид -во "Плай" Прикарпатського ун ..., 2012.
7. Помиткін Е.О. Психологічна діагностика духовного потенціалу особистості : посібник / Е.О. Помиткін. — Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2018. — 144 с.
8. М. Пірен. Етнопсихологія // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. — К.: Парламентське видавництво, 2011. — с.247 ISBN 978-966-611-818-2
9. . Українська етнопсихологія: історія, розвиток, персоналії: монографія / Н. М. Семенів; Львів. держ. ун-т внутр. справ. — Львів: Ліга-Прес, 2013. — 199 с. — Бібліогр.: с. 179—198.
10. . Скуловатова О.В. Дослідження психологічного змісту міфологеми "доля" в традиційній картині світу людини / Скуловатова О.В. // Актуальні проблеми психології: Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія / За ред. С.Д. Максименка. – К.: ДП "Інформаційно-аналітичне агентство", 2007. – Том X. Вип. 2. – С. 484-493.

Інтернет-ресурси

1. Сайт Національної бібліотеки України ім. В. І.Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua> .
  3. Сайт факультету соціології і психології КНДУ ім. Тараса Шевченка - <http://www.soclife.univ.kiev.ua>
  4. Сайт інституту психології АПН України - <http://naps.gov.ua/ua/structure/institutions/psychology/>
  5. Сайт:Он-лайн-бібліотека - <http://book-online.com.ua>
  6. Електронні бібліотеки України - <http://library.kr.ua/libworld/elib.html>
  8. Сайт: Twirpx - бібліотека - <http://www.twirpx.com>
  9. Електронна бібліотека Державного університету телекомунікацій , www.dut.edu.ua/uploads/1_1473_26865900.pdf
  10. Сайт: http://stud.com.ua/25078/psihologiya/sotsialna_psihologiya
- *курсивом виділено джерела, що містяться в бібліотеці ДТЕУ